

EDÍCIA  
KREŠŤANSKÝ  
ŽIVOT

MAXIMILIEN  
LE FÉBURE DU BUS  
**CHVÁLA**  
**ODPOČINKU**

Spolok svätého Vojtecha  
Trnava 2024



ČÍTANIE  
S PRIDANOU  
HODNOTOU

Svojmu bratovi Huguovi

© 2022, Groupe Elidia

Éditions Artège

10 rue Mercoeur – 75011 Paris

9 espace Méditerranée – 66000 Perpignan

© Slovak edition © Spolok sv. Vojtecha

– Vojtech, spol. s r. o., Trnava 2024

ISBN 978-80-8161-595-5

## ÚVOD

### „TROCHU SI ODPOČIŇTE“ (Mk 6, 31)

Život nie je prechádzka ružovou záhradou.

Pred niekoľkými rokmi ma vážna choroba prinútila k dlhotrvajúcemu oddychu. Keď som sa z nej vyliečil, zrazu som pochopil slová nášho Pána: „Trochu si odpočinite.“ Áno, naučil som sa odpočívať bez pocitu hanby a bez škrupúl. Preto, aby som bol vo väčšej miere samým sebou. Aby som lepšie slúžil bratom.

Západná spoločnosť funguje na plné obrátky a ženie sa vpred. Keď sa na chvíľu zastaví, robí tak preto, aby fungovala a hnala sa vpred ešte viac a ešte rýchlejšie. Je najvyšší čas pripomenúť si výrok francúzskeho filozofa Blaise Pascala<sup>1</sup>: „Všetko ľudské nešťastie pochádza z jednej veci, a to z tej, že ľudia nevedia ostať pokojne doma v izbe.“ Pascal vôbec nepreháňa. Je najvyšší čas vysloviť chválu oddychu.

Nebude to však ľahké. Hrozí nebezpečenstvo, že budeme obhajovať lenivosť alebo v horšom prípade pôjdeme proti prúdu histórie. Môže vôbec naša vyčerpaná doba vypočuť Kristove slová, ktoré stoja v názve tejto kapitoly?

1 Blaise Pascal, *Myšlienky*, ed. Brunshvicg, 1897, č. 139

## Spor okolo odpočinku

Po Pascalovi dajme slovo politikovi Clemenceauovi: „Slobodné národy nepoznajú odpočinok; je to monarchistická myšlienka.“<sup>2</sup> Podľa neho je teda odpočinok kráľovským privilegiom, ktoré treba zrušiť, lebo degraduje a poškodzuje „slobodné národy“ a posväcuje záhalčivosť.

Slová sú bohaté na zmysel. Sloveso *odpočívať* vyjadruje nehybnosť či statický stav. Lodný vrak spočíva na morskom dne, medvedík koala odpočíva na konároch eukalyptových stromov až dvadsať hodín denne. Odpočívajúce telo sa nehýbe. Naopak, zvrtné sloveso *odpočinúť si* neobsahuje v sebe koncept nečinnosti. Podľa slovníka *Le Petit Robert* sloveso *odpočinúť si* znamená „ prestať vykonávať únavnú činnosť“<sup>3</sup>. Takto sa pre milovníkov odpočinku otvára nekonečné množstvo možností: niekto si za odpočinok zvolí maľovanie alebo spánok, iný zas čítanie alebo modlitbu. Odpočinok sa však môže javiť aj ako stratený čas a ústupok telu. V predstavách mnohých ľudí je odpočinok najhorším spôsobom, ako tráviť čas, ktorý vám neprinesie žiaden osoh.

2 Georges Clemenceau, prejav v parlamente, 1883

3 *Le Nouveau Petit Robert*, Paríž, 2008, s. 2 204

## Odpočinok bez osohu

Na ilustráciu tohto tvrdenia uvediem dva príklady. Prvý sa vzťahuje na ľudí, ktorí majú odpočívať a zotavovať sa v rozličných zdravotníckych zariadeniach. Ich pobyt má byť čo najkratší. Prečo? Lebo ich stav je niečím mimoriadny, doslova je v neporiadku. Chcú sa vrátiť do bežného, riadneho života a to pre nich znamená čo najrýchlejšie odísť zo zotavovne. Urobia tak bez akejkoľvek lútosti, veď sú pripravení strmhlav sa vrhnúť do „skutočného života“.

Druhý príklad sa odohráva na vojenskom cvičisku, kde sa vojaci pripravujú na nástup. Veliteľ kričí rozkazy z plného hrdla: „Pozor! – Pohov!“ Rozkazy sú rázne a ich forma sa od 18. storočia nezmenila. Ten správny postoj nie je pozícia pohovu, čiže odpočinku. Keď si má vojak vypočuť nejaké hlásenie či má podať hlásenie vyššej hodnosti, alebo vzdať poctu, je prípustná len pozícia v pozore. Pohov je chvíľa uvoľnenia, je to moment, ktorý predchádza alebo nasleduje po pozore. Je teda sekundárny a symbolizuje podriadenosť, teda nie je ničím prestížnym ani slávnostným.

Toto podcenenie pohovu či oddychu však nie je typické len pre armády a vojská. Generácie Číňanov si dlhé stáročia odovzdávajú tieto príslovia: „Kto chce napred, nech neodpočíva.“ Alebo: „Ak chceš byť človekom, nikdy nevyhľadávaj odpočinok, lebo ten, kto ho vyhľadáva, nie je človekom.“ Takéto príslovia nemožno obísť bez povšimnutia, lebo sa

v nich odzrkadľuje predstava o skutočnosti, ktorá tkvie v kultúre, čo podceňuje odpočinok.

### Hľadanie pravého odpočinku

Napriek tomu však nikto nepopiera, že odpočinok je životne dôležitý. Ak chce človek žiť, musí aj odpočívať. Čo máme robiť, ak si chceme dobre odpočinúť?

Vráťme sa k Pascalovmu výroku. Pozýva nás k tomu, aby sme sa naučili odpočívať v izbe. Odpočinok sa tu nejaví ako jednoduchá skúsenosť alebo zážitok, ale ako plod istého poznania alebo majstrovstva. Podľa tohto veľkého kresťanského mysliteľa sa umeniu odpočinku musíme naučiť. Nemožno v ňom improvizovať.

O niekoľko storočí neskôr sa tento názor objavuje znova. Vo Francúzsku sa v roku 1936 vďaka politickej strane Národný front zaviedli platené dovolenky a „oddych pre všetkých“. Vo vydavateľstve Flammarion vyšlo vtedy prelomové dielo Paula Moranda pod názvom *Ako sa naučiť odpočívať*, kde autor píše: „Akousi diabolskou iróniou osudu sa odpočinok predkladá ľuďom v dobe, keď už nevedia, čo s ním, alebo keď to ešte ani netušia.“ A pokračuje: „Prácu treba prerušiť a naučiť sa, ako oddychovať.“<sup>4</sup>

Platí to aj dnes. Musíme sa naučiť odpočívať. Chceme sa vydať na cestu hľadania pravého odpočinku a táto potreba je silnejšia ako kedykoľvek predtým. Je to vzrušujúce dobrodružstvo, veď kresťan žije pozemský život s očami upretými na večný odpočinok v nebi. Skúsme teda niečo z tohto odpočinku dostať do svojho života už teraz a okúsme jeho chuť už tu na zemi.

<sup>4</sup> Paul Morand, *Apprendre à se reposer (Ako sa naučiť odpočívať)*, Paríž, Flammarion, 1937. Nové vydanie pod názvom *Éloge du repos (Chvála odpočinku)*, Paríž, Arléa, 2019, s. 14

## KAPITOLA I

### PRÁCA: PRE ČLOVEKA ALEBO PROTI NEMU?

„Bytie každého človeka tkvie v striedaní sa práce a odpočinku,“ skonštatoval Plutarchos už v 1. storočí. Kto sa chce dozvedieť, akú podstatu má odpočinok, musí sa zamyslieť nad podstatou práce. Ak jestvuje skutočný odpočinok, musí existovať aj skutočná práca.

#### Ako sa stať „ľudským“ človekom

Keď sa 28. mája 1941 dostal františkán Maximilián Kolbe do koncentračného tábora v Osvienčime, na vstupnej bráne si prečítal okrídlené heslo: „Arbeit macht frei.“ („Práca oslobodzuje.“) V prípade budúceho mučeníka a jeho spoluväzňov malo toto heslo obzvlášť cynický nádych, veď práca sa mala stať ich zotročením a mala viesť k odsúdeniu na smrť. Nacistická ideológia svojím konaním prekrúcala pravdu. Lebo práca skutočne oslobodzuje ľudí. Stačí si prečítať *Knihu Genézis*. Prarodičom ľudského rodu Boh povedal: „Plodte a množte sa a naplňte zem! Podmaňte si ju (...)“ (*Gn 1, 28*). Človek, stvorený na Boží obraz, pokračuje v stvoriteľskom diele svojou prácou. Boh mu zveril zem, aby ju zhodnotil, postaral sa o jej úrodnosť, aby ju skrášlil. A tak sa fyzické sily a myseľ človeka vkladajú do práce v prospech dobra všetkých i jeho samého. Človek za zem zodpovedá a to ho robí ľudskejším.

Svätý Ján Pavol II. v encyklike *Laborem exercens* uvádza: „Prácou totiž človek nielen pretvára prírodu, prispôsobujúc ju svojim potrebám, ale sa aj realizuje ako človek, ba v istom zmysle sa stáva viac človekom.“<sup>5</sup> O tridsať rokov neskôr túto myšlienku rozvinul pápež Benedikt XVI. s osobitným zreteľom na techniku: „Technika umožňuje ovládať matériu, znižovať riziká, šetriť námahu, zlepšovať životné podmienky. Odpovedá na samotné povolanie ľudskej práce: v technike, videnej ako dielo vlastných schopností, človek spoznáva samého seba a uskuotočňuje svoje človečenstvo.“<sup>6</sup>

„Skutočná práca“ teda nie je trest, ale činnosť symbolizujúca ľudskú dôstojnosť. Vykonávaním práce pokračujeme v zdokonaľovaní tvorstva a sami sa rozvíjame. Práca nás oslobodzuje od množstva obmedzení, lebo dochádza k deleniu úloh a spoločnému využívaniu zručností. Technický pokrok nám uľahčuje každodenný život. Je to tak, prostredníctvom práce sa stávame spoločníkmi Boha v spravovaní jeho diela. V tomto kontexte sa dá pochopiť prísne odsudzovanie lenivcov, na ktoré môžeme tu a tam naraziť v Biblii. V *Knihu prísloví* sa hovorí, že: „Vlastná žiadostivosť umorí leňocha, lebo sa jeho ruky štítia roboty“ (*Prís 21, 25*). Svätý

5 Ján Pavol II., encyklika *Laborem exercens*, 14. septembra 1981, č. 9

6 Benedikt XVI., encyklika *Caritas in veritate*, 29. júna 2009, č. 69

tento postoj nás uschopňuje na kontemplatívny oddych, teda na oddych v Bohu. A to už „dnes“, v tom zmysle, ako si to vypočul Zachej z Kristových úst.

Áno, Boh chce už dnes bývať vo mne, aby som mohol odpočívať v ňom. Sloveso „bývať“ odkazuje na latinské sloveso *habere*, teda „mať, vlastniť“. Vlastníť Boha, lebo Boh vlastní mňa, býva vo mne.

A toto je začiatok nebeského života.

Odpčinok vo večnosti sa začína už teraz!

## OBSAH

### Úvod

„TROCHU SI ODPOČIŇTE“ (Mk 6, 31) / 7

Spor okolo odpočinku / 8

Odpčinok bez osohu / 9

Hľadanie pravého odpočinku / 10

### Kapitola I

**PRÁCA: PRE ČLOVEKA ALEBO**

**PROTI NEMU? / 12**

Ako sa stať „ľudským“ človekom / 12

Pracujeme preto, aby sme pracovali / 14

Práca alebo zdravie? / 15

### Kapitola II

**PREČO SA TAK PONÁHLAME? / 17**

Všetko sa dá speňažiť / 17

O čo im ide? / 19

Chvála pomalosti / 20

„Všetko sa na mňa valí“ / 21

Zábava bez odpočinku / 23

### Kapitola III

**ODPOČINOK AKO DOSIAHNUTIE**

**NAPLNENIA / 25**

Obrana lenivosti? / 25

Odpočinok je činnosť / 27  
Ukončenie a naplnenie / 29

#### **Kapitola IV**

##### **FARBY ODPOČINKU / 32**

Telo a duša / 32  
Spánok spravodlivého / 35  
Ako načerpať sily / 37  
„Nech odpočívajú v pokoji“ / 38

#### **Kapitola V**

##### **ODDYCH S JEŽIŠOM / 41**

Ježiš a odpočinok? / 41  
Keď nám Ježiš rozpráva o oddychu / 43  
„Podťe do ústrania“ / 44  
„Môžete spať a odpočívať“ / 47  
Oddych v Kristovi / 48

#### **Kapitola VI**

##### **DEŇ PÁNA / 50**

„A v siedmy deň odpočíval“ / 50  
Sabat pre všetkých / 52  
Hurá, je nedeľa! / 54  
Nedeľný odpočinok / 55

#### **Kapitola VII**

##### **POĽUDŠTENIE V ODDYCHU / 58**

Urobiť si čas a jednoducho byť / 59

Odvaha na odpočinok / 61  
Zaneprázdnení oddychom / 63  
Proti diktatúre hluku / 65  
Rast v oddychu / 68

#### **Záver**

**ODDYCH VO VEČNOSTI SA ZAČÍNA  
TERAZ! / 72**





*Maximilien Le Fébure du Bus*

## **Chvála odpočinku**

Z francúzskeho originálu *Éloge spirituel du repos*,  
Paris 2022, preložila Stanislava Moyšová  
Vydal Spolok svätého Vojtecha  
– Vojtech, spol. s r. o., Trnava 2024,  
ako svoju 4 447. publikáciu

Edícia *Kresťanský život*, 2. zväzok  
Zodpovedná redaktorka Lenka Bebjaková  
Jazykový redaktor Miroslav Činčár  
Grafická koncepcia Pergamen  
Sadzba Peter Valach  
Tlač Finidr, Český Těšín  
Prvé vydanie

[www.ssv.sk](http://www.ssv.sk), [eVojtech.sk](http://eVojtech.sk)  
objednávky: 033/590 77 18  
[objednavky@ssv.sk](mailto:objednavky@ssv.sk)

Členská zľava 15 % platí v obchodnej sieti SSV.

ISBN 978-80-8161-595-5